

Z kroniki Instytutu Zachodniego

Rada Naukowa IZ. Sekretariat Naukowy Wydziału I Polskiej Akademii Nauk na wniosek Kuratorium IZ w oparciu o art. 25 i 41 Statutu IZ powołał Radę Naukową IZ w składzie: przewodniczący — prof. Gerard Labuda, członkowie — prof. Remigiusz Bierzanek, prof. Zdzisław Grot, prof. Zdzisław Kaczmarczyk, prof. Kazimierz Kolańczyk, doc. Władysław Markiewicz, prof. Kazimierz Piwarski, prof. Karol Marian Pospieszalski, doc. Stanisław Smoliński, prof. Jan Szczepański, prof. Jan Wąsicki, doc. Bolesław Wiewióra, prof. Stanisława Zajchowska, doc. Janusz Ziółkowski.

Pobył prof. Z. Kaczmarczyka na Węgrzech. Prof. dr Zdzisław Kaczmarczyk, wicedyrektor Instytutu Zachodniego, przebywał w ramach wymiany kulturalnej na Węgrzech w dn. od 3 X do 3 XI 1962 r. W czasie pobytu prof. Kaczmarczyk odwiedził uniwersyteckie ośrodki naukowe w Budapeszcie, Precs i Szeged. W dn. 26 X wygłosił w Budapeszcie w ramach trzeciej naukowej konferencji historii prawa z Węgier i Czechosłowacji referat w języku niemieckim pt. *Początki miast polskich oraz problematyka początków prawa miejskiego*. Referat ten, przedstawiający w nowym świetle rolę prawa niemieckiego w tworzeniu się miejskiego prawa w Polsce, sięgał również do analogii węgierskich.

W dn. 2 XI wygłosił prof. Kaczmarczyk na Wydziale Prawnym Uniwersytetu w Budapeszcie referat na temat zachodnioniemieckiej *Ostforschung*, jej organizacji i działalności. Scharakteryzował również prace Instytutu Zachodniego w Poznaniu. Referat spotkał się z żywym zainteresowaniem.

I. posiedzenie Rady Naukowej IZ. Dn. 5 XI 1962 r. odbyło się pierwsze posiedzenie Rady Naukowej IZ. Posie-

dzeniu przewodniczył prof. dr G. Labuda. Rada wyłoniła ze swego grona wiceprzewodniczącego i sekretarza. Wiceprzewodniczącym został prof. dr Jan Wąsicki, a sekretarzem prof. dr Kazimierz Kolańczyk. Następnie dyrektor IZ, prof. dr Michał Szczaniecki, złożył krótkie sprawozdanie z wykonania planu badań naukowych IZ za r. 1962, a sekretarz naukowy IZ, doc. dr Bolesław Wiewióra, zreferował plan badawczo-naukowy i wydawniczy IZ na r. 1963.

Na tle obu sprawozdań wywiązała się dyskusja, w której poruszano w szczególności problemy młodej kadry naukowej IZ oraz wyjaśniano szereg zagadnień związanych z planami na r. 1963. Rada pozytywnie oceniła sprawozdanie i plany na 1963 r. Rada zapoznała się również z problematyką finansową IZ w świetle preliminarza budżetowego, który zreferował wicedyrektor IZ — dr Michał Pollak. Rada zaaprobowała również zamierzone przesunięcia personalne i awanse oraz pozytywnie zaopiniowała wnioski o stypendia naukowe dla pracowników IZ.

Sesja naukowa w Kwidzynie. W dn. 9 XI 1962 r. odbyła się w Kwidzynie, w związku z obchodami 25-lecia założenia w tym mieście Gimnazjum Polskiego, sesja naukowa pod przewodnictwem dyrektora Instytutu Zachodniego — prof. M. Szczanieckiego.

Sesja niemcoznawcza w Gorzowie. W dn. 10 i 11 XI 1962 r. odbyła się w Gorzowie Wielkopolskim sesja niemcoznawcza zorganizowana przez Towarzystwo Rozwoju Ziemi Zachodnich wraz z Instytutem Zachodnim i Zachodnią Agencją Prasową.

W pierwszym dniu sesji o zagadnieniach rewizjonizmu zachodnioniemieckiego mówił redaktor naczelny ZAP — Edmund Męclewski. W kolejnym refe-

racie red. Halina Brodzka mówiła o społeczeństwie NRD. Na temat Berlina wygłosił odczyt zastępca dyrektora Ośrodka Kultury i Informacji NRD w Warszawie — J. Roemer.

W drugim dniu sesji z referatami wystąpili pracownicy naukowcy IZ. Doc. dr Bolesław Wiewióra przedstawił zagadnienie dwóch państw niemieckich na tle sytuacji międzynarodowej. Dr Jerzy Krasuski omówił stosunki polsko-niemieckie w dwudziestolecu międzywojennym, dr Zdzisław Nowak scharakteryzował ekonomiczne podstawy imperializmu niemieckiego. Postępowe tradycje NRD przedstawił mgr Janusz Rachocki.

W sesji uczestniczyli miejscowi działacze społeczni, nauczyciele oraz przedstawiciele życia kulturalnego i gospodarczego Gorzowa.

Posiedzenie Komisji Koordynacyjnej Instytutów Ziemi Zachodnich. W dn. 14 XI 1962 r. odbyło się w Śląskim Instytucie Naukowym w Katowicach posiedzenie Komisji Koordynacyjnej Instytutów Ziemi Zachodnich. W posiedzeniu wzięli udział przedstawiciele: Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach, Instytutu Śląskiego w Opolu, Wrocławskiego Ośrodka Naukowego, Instytutu Zachodnio-Pomorskiego w Szczecinie, Zachodniej Agencji Prasowej, Rady Naukowej TRZZ, Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych oraz Instytutu Zachodniego. Zebraniu przewodniczył dyr. R. Lutman. Referat analizujący plany badawcze instytutów ZZ przedstawił prof. M. Szaniński. Po dyskusji podjęto uchwałę w sprawie koordynacji badań socjologicznych i ekonomicznych. W końcu przedstawiono plan najbliższych sesji naukowych oraz wydawnictw przygotowywanych przez poszczególne instytuty.

Zebranie naukowe pracowników IZ. W grudniu odbyło się w IZ zebranie naukowe pracowników, na którym wicedyrektor IZ doc. dr Władysław Markiewicz, złożył sprawozdanie

z pobytu w NRF. Doc. Markiewicz przebywał w Niemczech zachodnich od 24 IX do 21 XI 1962 r. jako stypendysta Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego. Celem jego stażu było zapoznanie się z działalnością naukową ośrodków badań socjologicznych w NRF.

Referent przedstawił na wstępie historię odbudowy i rozwoju socjologicznych instytutów badawczych w Niemczech zachodnich po II wojnie światowej, podkreślając rolę emigrantów antyhitlerowskich oraz wpływ amerykańskiej nauki na kształtowanie się oblicza współczesnej myśli społecznej w NRF, a następnie podjął próbę oceny aktualnego stanu badań socjologicznych w tym kraju. Zastrzegając się, że jego wypowiedzi na ten temat, który ma stanowić przedmiot specjalnej monografii, mają charakter wstępnych hipotez — referent wysunął tezę, iż tendencją ideowo-polityczną dominującą we współczesnej zachodniemieckiej socjologii jest demokratyczny liberalizm i kosmopolityzm. Orientacja ta stanowi główne źródło wewnętrznych sprzeczności nurtujących socjologię w NRF. Z jednej strony większość, zwłaszcza młodych socjologów, reprezentuje zdecydowanie antimilitarystyczne i antynacjonalistyczne poglądy, wyrażające się m. in. w realistycznym podejściu do sprawy granicy Polski, a niejednokrotnie w deklaracjach nieklamanej sympatii dla narodu polskiego, tak ciężko doświadczonego przez imperializm niemiecki. Z drugiej jednak strony, ci sami ludzie, skądinąd demokratycznie i propolsko usposobieni, lansują w swoich pracach w sposób bezkrytyczny prymitywny antykomunizm, jak gdyby nie zdawali sobie sprawy, iż na skutek tego grzeszą często przeciwko elementarnym zasadom obiektywizmu naukowego i zarazem stają we wspólnym froncie z niemieckimi szowinistami i rewanżystami.

W ożywionej dyskusji nad referatem poruszono dodatkowo szereg innych problemów dotyczących procesów społecznych zachodzących w NRF oraz udoskonalenia metodyki badań w zakresie niemcoznawstwa.

Wizyty gości zagranicznych w IZ.

We wrześniu 1962 r. bawili w Poznaniu i gościli w IZ historycy literatury polskiej: pracownik Instytutu Słowiańskiego w Pradze, dr Jiří Bečka, oraz pracownik Biblioteki m. Pragi, Marta Bečková. W tymże miesiącu sekcję Czechosłowacką IZ odwiedził pracownik Instytutu Słowiańskiego w Brnie — dr Vladislav Státný.

*

W dn. 26 X 1962 r. złożyli wizytę w IZ odbywający podróż po Polsce goście z NRF: prof. Johannes Harder, docent socjologii przy Pedagogicznej Szkole Wyższej w Wuppertal, współwydawca miesięcznika zachodniemieckiego „Deutsch-Polnische Hefte”, członek prezydium Niemieckiego Towarzystwa Wymiany Kulturalnej i Gospodarczej z Polską; prof. dr Jürgen Moltmann, docent przy (ewangelickiej) Kościelnej Szkole Wyższej w Wuppertalu; prof. dr Karl Rode, kierownik Instytutu Geologicznego Nadreńsko-Westfalskiej Technicznej Szkoły Wyższej w Akwizgranie i kierownik katedry geologii i paleontologii przy tej samej szkole oraz Paul Wolf, redaktor miesięcznika „Deutsch-Polnische Hefte” i urzędujący członek prezydium Niemieckiego Towarzystwa Wymiany Kulturalnej i Gospodarczej z Polską.

Na spotkaniu gości z pracownikami IZ wymieniono poglądy nt. węzłowych zagadnień stosunków polsko-niemieckich oraz tematyki badań niemcoznawczych IZ.

*

Dn. 6 XI 1962 r. odwiedził IZ sekretarz ambasady NRD w PRL — Gerhard Viebig. W rozmowie z dyrektorem IZ, prof. dr M. Szanieckim, któremu towarzyszyli pracownicy naukowcy IZ, gość informował się o bieżących pracach Instytutu.

*

Dn. 5 XII 1962 r. odwiedził IZ rezydujący we Wrocławiu konsul Niemieckiej Republiki Demokratycznej Herbert Littke.

Gość przeprowadził rozmowę z dyrektorem IZ, prof. dr M. Szanieckim, oraz z gronem pracowników naukowych IZ. W rozmowie, skupiającej się wokół stosunków IZ z ośrodkami naukowymi w NRD, brał udział również rektor UAM, prof. dr Gerard Labuda, który zapoznał konsula ze stanem kontaktów naukowych UAM z uczelniami wyższymi NRD oraz z postulatami w sprawie zacieśnienia tych kontaktów w przyszłości.

Nagroda naukowa PAN. Doc. dr Adam Łopatka, członek IZ, otrzymał w listopadzie 1962 r. nagrodę naukową Wydziału I Polskiej Akademii Nauk za pracę pt. *Państwo socjalistyczne a związki zawodowe* (Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1962, s. 307). Doc. dr A. Łopatka jest kierownikiem Katedry Teorii Państwa i Prawa przy UAM w Poznaniu i prodziekanem Wydziału Prawa tegoż Uniwersytetu.

Odnaczenia. Za pracę w Komisji Ustalania Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych działającej przy Prezysie Rady Ministrów otrzymali wysokie odznaczenia członkowie IZ: prof. dr Mikołaj Rudnicki i prof. dr Witold Taśzycki — *Sztandar Pracy i Klasy*; prof. dr Stanisław Urbańczyk — *Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski*, a prof. dr Ludwik Zabrocki — *Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski*.

*

Rada Naczelna TRZZ przyznała odznakę *Zasłużonego Działacza TRZZ* m. in. członkowi IZ: dr Edwardowi Serwańskiemu i mgr Janowi Prędkiemu.

Nominacje. Rada Państwa powołała członków IZ: prof. dr Kazimierza Popiłka, członka Kuratorium IZ na stanowisko profesora zwyczajnego w uniwersytecie wrocławskim, doc. dr Tadeusza Ładogórskiego z Pol. Akad. Nauk oraz prof. dr Stanisławę Zajchowską z UAM w Poznaniu na stanowisko profesorów nadzwyczajnych.

